

УДК 796.011.3

Ванюк О. І.

канд. наук з фіз. вих. та спорту, старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

**АГРЕСИВНА ПОДАЧА І КОНТР АГРЕСИВНИЙ ПРИЙОМ М'ЯЧА
В СУЧАСНОМУ ЖІНОЧОМУ ВОЛЕЙБОЛІ**

Постановка наукової проблеми та її значення. В останнє десятиліття статистика констатує факти невдалих виступів збірних команд України в різних відбіркових змаганнях чемпіонатів Європи, світу та Олімпійських ігор. Чи не радують високими результатами в європейських кубкових турнірах також наші волейбольні клуби. Невдалі виступи збірної України у фінальному жіночому турнірі чемпіонату Європи в Сербії та Італії (жовтень, 2011) і відбірковому Олімпійському турнірі (листопад, 2011) остаточно підтвердили побоювання, що ми безнадійно почали відставати в підготовці висококласних волейболістів. Відставання спостерігається в двох важливих взаємопов'язаних

компонентах гри - прийомі і сучасної агресивної подачі м'яча і у відсутності готовності грати в інформаційно насиченою, багатою інтелектуальними тактичними «легендами» гри. Причини цього відставання ми бачимо не тільки в різкому погіршенні соціальних умов (в тому числі і фінансове забезпечення), а й в методичних прорахунках фахівців, що стосуються організації самої гри. Одним з таких прорахунків ми вважаємо недооцінку ключового, на нашу думку, компонента гри - сучасної агресивної подачі і, не менш значимого для позитивного результату, контр агресивного першого прийому і передачі м'яча як елементів гри, багато в чому визначають хід боротьби за кожне розігрується очко. Наші спостереження підтвердили, що ті команди, які слабо брали і менш агресивно подавали м'ячі, виявилися нездатними заповнити цю прогалину в подальшому розігравші очок і займали місця нижче своїх потенційних можливостей. При цьому в деяких країнах (Росія, Італія, Іспанія і ряд ін.) Національні чемпіонати є найсильнішими в світі, і є практичне поле підготовки не одного-двох приймаючих і агресивно подають гравців, а цілої когорти гравців світового рівня, що спеціалізуються на якісному прийомі і першій передачі м'яча і володіють відповідною агресивною подачею

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. нами здійснені теоретичний аналіз літературних джерел, топографо-статистичний аналіз відеоігор, візуальне спостереження за діями гравців і тренерів, комп'ютерне моделювання, засноване на статистичному аналізі за допомогою програми «Volley-Stat» Jim Colleman (USA). На підставі цього ми спробували встановити сучасні тенденції розвитку волейболу.

Елітний волейбол XXI ст. демонструє великі зміни в якості підготовки і фізичної підготовленості волейболістів: вони стають атлетичними, швидкими, агресивними і інтелектуальними, здатними швидко і ефективно «читати гру» противника в умовах дефіциту часу.

Тенденція до спортивної «агресивності» в посиленні подачі, різноманітність і сила атаки зобов'язують мати в команді добре підготовлених захисників - «нейтралізаторів» задумів і дій суперника («ліберо») і мінімум двох універсальних гравців в прийомі м'ячів з подачі і нападаючих ударів суперника, які повинні володіти високою якістю і віртуозністю обробки м'яча, неабиякими спеціальними фізичними якостями і атлетизмом. У кращих командах світу практично всі гравці намагаються опанувати арсеналом атакуючих агресивних складних подач, задаючи при цьому будь-яку траєкторію, велику швидкість і силу польоту м'яча. Спостерігається тенденція до тотального нападу з подачі м'яча при

поєднанні виправданого ризику і стабільності, де тактична плануюча подача застосовується епізодично або на рівні нижчих команд. Перший прийом м'яча є першим захисним прийомом, а сучасна подача стає не просто введенням м'яча в гру, але і першою атакуючою дією. Цим двом протидіє технічним прийомам у виконанні гравців команд-суперниць слід приділяти першочергову увагу в навчально-тренувальному процесі. Чи не виконуючи успішно невелику частину своїх ігрових функцій в прийомі м'яча і не володіючи стабільної систематичної агресивністю подачі, складно розраховувати на кінцевий позитивний результат гри. Агресивна швидкісно-силова подача в стрибку руйнує тактичну схему атак суперника, і навпаки, якісний контр агресивний прийом першого м'яча організовує варіативну систему «легенд» ударного командного тактичного нападу. Все частіше від однієї успішної агресивної подачі і одного неприйнятого м'яча залежить результат партії і, можливо, цілого матчу.

Ключовим гравцем в реалізації контр агресивного прийому м'яча є «ліберо». Для «ліберо» прийом м'яча стає практично головним технічним прийомом гри в волейбол. Чи не виконуючи стабільно і якісно прийом м'яча, «ліберо» стає не потрібен і втрачає сенс своєї присутності на майданчику. Майже в такій же ситуації перебувають і універсали-«догравальника», на які лягає виконання та інших техніко-тактичних ігрових функцій і завдань. У сучасному волейболі кращі команди світу мають в основному 2-3, рідко - чотири приймаючі гравця. На цьому будуються різні поєднання організації прийому м'яча з різною приймальним навантаженням і обов'язками в ігровому просторі.

Агресивна подача відповідає високому ступені технічної складності, швидкості і сили, з варіюванням латеральної і горизонтальної траєкторії польоту м'яча, спрямована в слабкішого приймаючого гравця або основного нападника, або гравця першого темпу, або в стик між розташуванням волейболістів в так звану «точку критичного сумніву» (хто повинен приймати?).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Перша передача м'яча повинна бути спрямована найзручніше по висоті, швидкості, дистанції і траєкторії польоту сполучній гравцеві. «Зручна» перша передача м'яча, забезпечує можливість швидкої загрози супернику атакою з першої передачі, а при виконанні другої передачі сполучною повинні бути створені сприятливі умови атаки з будь-якої зони, в будь-якому темпі, тобто повинні бути реалізовані тактичні «легенди», найбільш прийнятні для атакуючої команди і неприйнятні для команди, що захищається. З якісної першої передачі м'яча сполучний волейболіст

повинен використовувати весь арсенал тактичних «легенд», зав'язуючи найскладніші і неймовірні комбінації, виявляючи найслабші місця в захисті, розчленовуючи блок-захист першої і другої лінії суперника.

Таким чином, основні висновки з даного дослідження такі:

Якість (напрямок, висота і швидкість) першого прийому м'яча забезпечує перевагу спрямованої підготовки розвитку ефективної атаки і дає можливість сполучній успішно використовувати весь раніше підготовлений і виникає в «автоматизованій» імпровізації набір тактичних схем («легенд») атаки і контратаки.

Найбільш прогресивною формою сучасної тенденції «агресивного волейболу» є тенденція «тиску» швидкістю з боку подачі і в той же час з боку першого прийому і передачі м'яча в поєднанні з інформаційною різноманітністю різних форм техніко - тактичних «легенд» ведення гри.

Різні інструменти аналізу дають можливість тренерам оперативно вносити техніко-тактичні стратегічні зміни в тактику гри з організації першого прийому м'яча з подачі суперника вибірково, виходячи з реальних тактичних моделей гри команд суперниць.